

Goed voeren bespaart geld en mineralen

Gert van Duinkerken

Goede voeding vormt sinds jaar en dag de basis voor goede resultaten. Verstandig gebruik van eigen ruwvoer en gerichte aankoop van aanvullend voer maken een efficiënte voeding mogelijk. Het PR zet tijdens de open dagen enkele aandachtspunten voor u op een rij.

Weet wat je voert

Het is verstandig om bij iedere wijziging van het rantsoen (bijvoorbeeld een andere partij gras-kuil) een nieuwe rantsoenberekening te (laten) maken. Probeer daarbij de voeropname zo nauwkeurig mogelijk in te schatten. Een voermengwagen met geijkte weeginstallatie is dan natuurlijk erg handig, maar ook op een eenvoudiger manier kan inzicht in de voeropname verkregen worden. Weeg bijvoorbeeld eens de hoeveelheid voer die bij een aantal vreetplaatsen aan het voerhek ligt en weeg aan het einde van de dag de voerresten.

Goede voeding is echter meer dan kloppende cijfers. Ook zaken als een goede bewaring van het voer is belangrijk. Door schimmelvorming, broei en rotting kan de voederwaarde sterk teruglopen. De gevolgen voor smakelijkheid en voeropname laten zich raden. Een goed rantsoen op papier blijkt in de praktijk dan weinig meer waard. Voldoende voersnelheid, controle van kuilfolie op beschadigingen en netjes werken bij inkuilen en uithalen is daarom van groot belang.

Een schone voergang en het dagelijks verwijderen van voerresten dragen eveneens bij aan een goede voeropname.

Goed drinkwater

Het klinkt misschien vreemd, maar het belangrijkste voer voor melkkoeien is het drinkwater. Water is niet alleen het hoofdbestanddeel van melk, maar is ook onmisbaar voor een goed functioneren van de koe. Vaak wordt aan de samenstelling en de smakelijkheid van het rantsoen volop aandacht geschonken, terwijl aan de kwaliteit van het drinkwater en de hygiëne van de drinkbakken voorbij wordt gegaan.

Goed toegankelijke drinkplaatsen en regelmatige reiniging van drinkbakken komen de koe ten goede. Bij twijfel aan de kwaliteit van het drinkwater is onderzoek van een watermonster zinvol.

Scoren met juiste conditie

De voeding tijdens de droogstand bepaalt voor een groot deel de gezondheid rond het kalven en de prestaties van de koe in de daarop vol-

Schoon drinkwater, óók in de weideperiode, is voor een koe het belangrijkste 'voer'.

gende melklijst. Gezondheidsproblemen rond het kalven gaan gepaard met forse kosten. Om over de extra arbeid en ergernis nog maar te zwijgen.

Het bijsturen van de voeding met behulp van de conditiescore kan flink wat problemen voorkomen. Vooral in de periode van 200 dagen na kalven tot droogstand dient de conditie scherp in de gaten gehouden en indien nodig bijgesteld te worden. Het meest ideaal is dat de koe met een conditiescore van 3 à 3,5 aan de droogstand begint. Tijdens de droogstand mag de conditie niet sterk meer wijzigen.

Te vette koeien krijgen rond het kalven vaak problemen met een sterke vervetting van de lever. Ook melkziekte, verdraaiing van de lebmaag en een verminderde weerstand tegen uier- en baarmoederontsteking komen vaker voor. Daarentegen hebben te schrale dieren te weinig lichaamsreserves om een hoge melkproductie in de eerste maanden na kalven goed op te vangen. Zorg ook in de kalfstal voor voldoende vers voer (hetzelfde voer als voor de melkgevende koeien) en fris drinkwater. Op veel bedrijven wordt dit nog wel eens vergeten.

Melkureum goed hulpmiddel

Door de jaarlijkse aanscherping van de MINAS-normen is een efficiënt gebruik van stikstof zeer belangrijk. Het gehalte aan melkureum wat op de melkgeldafrekening wordt vermeld is een handig hulpmiddel om inzicht te krijgen in de stikstofbenutting van de veestapel. Het advies is om naar de laatste zes ureumcijfers te kijken.

f1.000 snel bespaard

Een melkveebedrijf met 70 melkkoeien verbruikt op jaarbasis al gauw 150 ton krachtvoer. Als door efficiënt voeren het krachtvoerverbruik met 2% daalt is al zo'n 1000 gulden op krachtvoer bespaard.

Daarbij dient ook het eiwitgehalte van de melk beoordeeld te worden. In figuur 1 is te zien wat ureum- en eiwitgehalte zeggen over het rantsoen.

Hoge ureumwaarden (boven 30) zijn grotendeels een gevolg van een overmaat aan pensafbreekbaar eiwit in het rantsoen. De koeien gebruiken de stikstof uit het voer dan niet efficiënt. In het weideseizoen zijn verlaging van de N-bemesting, kiezen voor een later inschaarmoment en bijvoeding met N-arme voeders als snijmaïs en pulp dan mogelijke oplossingen. Door gras in een later stadium te maaien kan in de stalperiode het ureumgehalte binnen de perken gehouden worden. Maar ook bijvoeding met snijmaïs of een aangepaste krachtvoerkeuze komen in de winter in aanmerking.

Lage ureumwaarden (15 of minder) zijn logischerwijs een resultaat van een stikstoftekort op pensniveau. Is daarbij het eiwitgehalte ook laag, dan krijgen de koeien duidelijk te weinig energie. In zo'n geval moet de samenstelling, opname en smakelijkheid van het rantsoen nog eens goed onder de loep worden genomen.

Figuur 1 Relatie tussen eiwitgehalte, ureumgehalte en rantsoen

Op pensniveau bevat het rantsoen				
Eiwitgehalte tankmelk	hoog	te weinig ruw eiwit, veel koolhydraten	genoeg ruw eiwit optimaal genoeg koolhydraten	te veel ruw eiwit, veel koolhydraten
	laag	te weinig ruw eiwit, te weinig koolhydraten	genoeg ruw eiwit, te weinig koolhydraten	te veel ruw eiwit, te weinig koolhydraten
		20	30	
Ureumgehalte tankmelk				